

PSIHOLOGIJA

YU ISSN 0048-5705

UDC 159.9

Vol. 55(1) 1–122

CONTENTS

SOCIAL ANXIETY AND RUMINATION IN THE CONTEXT OF THE REVISED REINFORCEMENT SENSITIVITY THEORY AND THE MEDIATION MODEL OF SOCIAL ANXIETY <i>Kristina Randelović & Nikola Čirović</i>	1
RELATIONSHIPS BETWEEN DEVELOPMENTAL FEEDBACK, INTRINSIC MOTIVATION, AND CREATIVE PERSONALITY AND PERFORMANCE <i>Weilin Su, Bei Lyu, and Manuel London</i>	25
THE EFFECT OF SPECIFIC EMOTIONS ON CONFORMITY <i>Saša Drače & Emir Efendić</i>	45
CHILDREN'S COMPREHENSION OF THE VERBAL ASPECT IN SERBIAN <i>Maja Savić, Maša Popović, and Darinka Anđelković</i>	57
THE ZONE OF ACTUAL AND THE ZONE OF PROXIMAL DEVELOPMENT MEASURED THROUGH PRESCHOOL DYNAMIC ASSESSMENT AS PREDICTORS OF LATER SCHOOL PERFORMANCE – A LONGITUDINAL STUDY <i>Slađana Luković, Bojana Marinković, and Marija Zotović Kostić</i>	89
PSYCHOMETRIC CHARACTERISTICS OF A SERBIAN TRANSLATION OF THE UNCONDITIONAL SELF-ACCEPTANCE QUESTIONNAIRE AND THE DEVELOPMENT OF A SHORT FORM <i>Stanislava Popov & Jelena Sokić</i>	107
BEST EARLY-STAGE RESEARCHER PAPERS PUBLISHED IN <i>PSIHOLOGIJA</i> IN 2021	
REVIEWERS IN 2021	

Socijalna anksioznost i ruminacija u kontekstu revidirane teorije osetljivosti na potkrepljenje i medijacioni model socijalne anksioznosti

Kristina Randelović i Nikola Ćirović

Departman za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu, Srbija

Cilj ovog istraživanja bio je da se ispita odnos između temperamenta, ruminativnog stila razmišljanja i socijalne anksioznosti modelovanjem latentnih varijabli. Pre testiranja integrativnog modela koji specifikuje relacije između (ispitivanih, prim.prev.) konstrukata, proverena su relevantna svojstva mera. Istraživanje je sprovedeno na heterogenom uzorku iz opšte populacije koji je činilo 1,029 učesnika (62.1% žena) starosti od 19 do 79 godina. Nalazi pokazuju da je Sistem bihejvioralne inhibicije (eng. Behavioural Inhibition System, BIS) najvažniji faktor vulnerabilnosti za razvoj socijalne anksioznosti, kao i da na nju ostvaruje kako direktni, tako i indirektni efekat preko ruminativnog stila razmišljanja. Takođe, Blokiranje (eng. Freeze) dodatno doprinosi povećanju doživljaja socijalne anksioznosti. Sistem bihejvioralne aktivacije (eng. Behavioral Activation System, BAS) ima kompleksni efekat na socijalnu anksioznost – direktni efekat je protektivan, dok postoji i indirektni efekat koji se ostvaruje kroz facilitaciju ruminativnog stila razmišljanja. Dakle, BAS takođe može imati ulogu faktora rizika (za razvoj socijalne anksioznosti, prim. prev.). Nalazi podržavaju revidiranu Teoriju osetljivosti na potkrepljenje i daju osnovu za proširenje Kimberlovog Medijacionog modela socijalne anksioznosti.

Ključne reči: socijalna anksioznost, ruminativni stil razmišljanja, revidirana teorija osetljivosti na potkrepljenje, medijacioni model socijalne anksioznosti

Povezanost između povratnih informacija o razvoju, intrinzičke motivacije, kreativne ličnosti i kreativnog postignuća

Weilin Su¹, Bei Lyu^{2,3}, and Manuel London⁴

¹School of Literature, Capital Normal University, Beijing, China

²School of Economics and Management, Huaibei Normal University, Anhui, China

³Business School, Henan University, Henan, China

⁴College of Business, State University of New York at Stony Brook, New York, USA

Povratne informacije o razvoju mogu motivisati zaposlene da koriste prilike koje im se pružaju i budu kreativniji, naročito zaposlene koji povratne informacije (koje dobijaju od pretpostavljenih, prim. prev.) interpretiraju kao podršku za nove ideje. Polazeći od teorije kognitivne procene, ispitivali smo povezanost između povratnih informacija o razvoju (eng. developmental feedback), intrinzičke motivacije, kreativne ličnosti (svojstvo koje poseduju ljudi koji opisuju sebe kao inventivne i samouverene pre nego kao oprezne i konzervativne) i kreativnog postignuća. Pretpostavili smo da će povratne informacije o razvoju doprineti intrinzičkoj motivaciji zaposlenih i dodatno poboljšati njihovo kreativno postignuće, naročito kod osoba koje poseduju visoko izražena svojstva kreativne ličnosti. Uzorak je činilo 215 zaposlenih u Kini i njihovi direktni pretpostavljeni u okviru jedne velike naučne i tehnološke korporacije u Pekingu u Kini. Percepcija povratne informacije o razvoju koju su zaposleni dobijali od svojih pretpostavljenih je pozitivno povezana sa samoprocenom intrinzičke motivacije (koju su za sebe dali zaposleni, prim. prev.) i ocenama kreativnog postignuća (datog zaposlenog, prim. prev.) koje je dao pretpostavljeni. Takođe, intrinzička motivacija zaposlenih se pokazala medijatorom u odnosu između povratnih informacija o razvoju i kreativnog postignuća. Ova veza je bila snažnija kod osoba koje se mogu opisati kao kreativne ličnosti (tj. koje su imali visoke skorove na skali kreativne ličnosti, prim. prev.).

Ključne reči: povratne informacije o razvoju, intrinzička motivacija, kreativna ličnost, kreativno postignuće, zaposleni u Kini

Efekat određenih emocija na konformizam

Saša Drače¹ i Emir Efendić²

¹Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

²Maastricht University, Netherlands

Različiti faktori mogu da utiču na stepen konformiranja sa drugima. Važno, ali pitanje na koje još nema odgovora, je kako emocije mogu da utiču na nivo konformiranja. Pretpostavili smo da će određene emocije koje oličavaju procenu neizvesnosti o svetu koja im stoji u osnovi, dovesti do toga da se ljudi osećaju nesigurnijim i da tako postanu podložniji uticaju drugih. Da bismo proverili ovu hipotezu, kod učesnika istraživanja ($N = 78$) smo indukovali tugu, sreću ili ljutnju i onda im zadali da rešavaju veoma nejasan numerički zadatak. U polovini proba, učesnicima su predstavljene dodatne procene koje su, navodno, dale tri druge osobe, i rečeno im je da sami odluče da li će se na te procene osloniti ili ih zanemariti prilikom izvršavanja zadatka. Kao što je očekivano, ispitanici kod kojih je indukovana tuga (emocija povezana sa niskom izvesnošću u pogledu procene) su pokazali više konformizma od onih kod kojih je indukovana ljutnja ili sreća (emocije koje su povezane sa visokom izvesnošću u pogledu procene). Sveukupno, naši nalazi pokazuju da kada se osoba nađe u emocionalnom stanju koje karakteriše neizvesnost postaje osetljivija na uticaj informacija koje dobija od drugih, što rezultira višim nivoom konformizma.

Cljučne reči: konformizam, neizvesnost, emocije, tendencije u proceni

Dečije razumevanje glagolskog aspekta u srpskom jeziku

Maja Savić^{1,3}, Maša Popović^{2,3} i Darinka Anđelković^{2,3}

¹Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija

²Institut za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija

³Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet,
Univerzitet u Beogradu, Srbija

Cilj ovog istraživanja bio je da se ispita kako deca predškolskog uzrasta kojima je srpski maternji jezik razumeju dve forme glagolskog aspekta: imperfektiv i perfektiv, u poređenju sa odraslima. Nakon gledanja animiranih filmova u kojima su prikazane situacije sa završenim, nezavršenim i nezapočetim akcijama, ispitanicima su postavljena pitanja sa perfektivnim i imperfektivnim glagolskim formama na koja je trebalo da odgovore pokazivanjem događaja koji odgovara(ju) svakom pitanju. Rezultati ukazuju na jasan razvojni trend u razumevanju aspekatskih formi. Podaci pokazuju da usvajanje perfektiva prethodi usvajanju imperfektiva: trogodišnjaci uglavnom razumeju samo značenje perfektiva; većina petogodišnjaka razume obe aspekatske forme slično odraslima, dok su četvorodišnjaci prelazna grupa. Naši rezultati govore u prilog stanovištu da se reprezentacije ove jezičke kategorije kvalitativno razlikuju kod dece i odraslih. Istraživanje navodi na zaključak da je ovladavanje semantikom glagolskog aspekta dugotrajan proces koji podrazumeva određeni nivo kognitivnog i pragmatkog razvoja i koji traje tokom čitavog predškolskog perioda.

Ključne reči: glagolski aspekt, razvoj jezika, razumevanje, srpski jezik

Zona aktuelnog i zona narednog razvoja merene dinamičkom procenom na predškolskom uzrastu kao prediktori kasnijeg školskog postignuća – longitudinalna studija

Sladana Luković¹, Bojana Marinković² i Marija Zotović Kostić³

¹Pedagoški fakultet u Užicu, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija

²Filozofski fakultet, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Bosna i Hercegovina

³Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, Srbija

Cilj ovog istraživanja je da se ispita da li zona aktuelnog i zona narednog razvoja deteta merene postupkom dinamičke procene u predškolskom uzrastu mogu biti prediktori kasnijeg školskog postignuća. Sprovedena je longitudinalna studija. Učestovalo je 114 učenika osnovne škole “Stevan Čolović” iz Arilja, Srbija (54 dečaka i 60 devojčica). Rezultati generalno potvrđuju da se mere dobijene u postupku dinamičke procene u predškolskom uzrastu mogu koristiti kao prediktori kasnijeg školskog postignuća. Zona aktuelnog razvoja je bolji prediktor od zone narednog razvoja. Zona narednog razvoja je nezavisni prediktor samo kada je reč o jezičkom i matematičkom postignuću na probnom završnom ispitu. Afektivno-motivacioni nivo pomoći (eng. scaffolding) je bolji prediktor od kognitivnog nivoa pomoći. Ovi rezultati se razmatraju u kontekstu teorije Vigotskog, ali isto tako i u kontekstu procedura dinamičke procene. Razmatraju se teorijske i praktične implikacije za buduće studije afektivno-motivacionih i kognitivnih faktora kao prediktora školskog postignuća.

Ključne reči: dinamička procena, afektivno-motivacioni i kognitivni faktori, zona narednog razvoja, školsko postignuće

Psihometrijske karakteristike srpskog prevoda Upitnika bezuslovnog samoprihvatanja i razvoj njegove kratke forme

Stanislava Popov i Jelena Sokić

Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Edukons, Srbija

Upitnik bezuslovnog samoprihvatanja je široko korišćena mera za procenu sposobnosti za evaluaciju veština, aktivnosti, misli i osećanja bez generalizovane procene nečije vrednosti. Međutim, ovaj upitnik je često kritikovan da sadrži i ajteme koji se odnose na samopoštovanje, te da je shodno tome teorijski nekongruentan. Uradili smo evaluaciju psihometrijskih karakteristika ovog upitnika i ponudili prvu validaciju kraće forme srpske adaptacije ovog upitnika. U prvoj studiji ($n = 288$) smo ispitali latentnu strukturu originalne verzije upitnika prevedene na srpski i izdvojili tri faktora: Uslovno samoprihvatanje, Bezuslovno samoprihvatanje i Stavovi o ljudskoj vrednosti. U drugoj studiji ($n = 354$) smo želeli da validiramo kraću verziju skale, pri čemu utvrđeno rešenje sa dva faktora – Bezuslovno i Uslovno samoprihvatanje objašnjava 51% ukupne varijanse. Re-testom dvofaktorskog rešenja na drugom uzorku su dobijeni zadovoljavajući indeksi uklapanja. Pored dobre interne konzistentnosti, skraćena skala ima uporedivu povezanost sa odgovarajućim konstruktima korišćenim za ispitivanje konvergentne i diskriminativne validnosti (npr. eksplicitno samopoštovanje, pozitivno i negativno stanje/crta afektiviteta, stanje anksioznosti i depresivnosti), što govori u prilog konstruktne validnosti skale. Diskutovane su implikacije za istraživačku i terapijsku praksu.

Ključne reči: uslovno samoprihvatanje, bezuslovno samoprihvatanje, upitnik, validacija

- An exploratory analysis of the original USAQ revealed a three-factor solution with low between-factor correlations.
- The USAQ-short showed improved homogeneity of the scale and good construct validity and its two-factor model obtained satisfactory fit indices.